

הומור מרובד וסרנדיפיטי במידע בפרודיה המוזיקלית של 'ארץ נהדרת':

'מתוקה מהחיים'

יוסף סולומון*

תקציר

לאחרונה השיקה תכנית הסטירה 'ארץ נהדרת' את השיר ההומוריסטי 'מתוקה מהחיים' שזכה לתהודה ציבורית רחבה. השיר, שמהווה פרודיה המבקרת את רדידות מילותיו ותכניו של הזמר הישראלי ים-תיכוני העכשווי, נמצא כבעל רובד סמוי של עומק ובסיס מדעי בתחום הדעת של לימודי מידע. ממצאי המחקר מלמדים כי השיר עולה בקנה אחד עם מודל ההיתקלות במידע של ארדלו, שהנו מודל מרכזי להסבר סרנדיפיטי במידע – היינו, גילוי מקרי ובלתי צפוי של מידע בעל ערך, ואף מחדש ומוסיף על הספרות המחקרית לגביו בשלושה היבטים: הרחבת הידע הקיים לאפשרות התרחשות מופעי סרנדיפיטי במידע גם בסביבת בתי קפה ואוכל בהם יש יחסי גומלין עם צוות המקום; הצבעה על כך שהערך הסנטימנטלי המופק מאירוע הסרנדיפיטי במידע עשוי להיות כרוך ברגשות אהבה; וכן חידוש בסדר הפנימי של שניים משלבי מודל ההיתקלות במידע, כך ששלב החזרה (לפעילות החזיתית בה היה האדם עסוק בעת ההיתקלות המקרית במידע) קודם לשלב שמירת המידע והערכות לשימוש בו. המאמר מוסיף ומצביע על רובד סטירי חתרני, נוקב ואמיץ המוטמע בשיר, שאינו נגלה בנקל לעין ושחשיבותו רבה ומפתיעה. המאמר מעודד חיבור בין תחומי דעת שנראים לכאורה לא קשורים: זמר ישראלי עכשווי, הומור ולימודי מידע, וצפוי להעשיר את המחקר בכל שלושת תחומי דעת אלו.

מילות מפתח

סרנדיפיטי; התנהגות איתור מידע; הומור וסטירה; ארץ נהדרת; זמר ישראלי פופולרי.

הקדמה

תוך ימים אחדים מאז השיקה תכנית הסטירה 'ארץ נהדרת' את הקליט חוזי (בלע"ז: Video clip) של השיר "מתוקה מהחיים" בביצוע הזמר 'דדי דדון' (ראו: נספח א'), אותו מגלם השחקן אסי כהן, בדף הפייסבוק שלה □ וכבר זכתה היצירה המוזיקלית ההומוריסטית לתגובות ערות וחדות-לשון על תכניה (ארץ נהדרת, 2016). מדובר בפרודיה במלוא מובן המילה (מיוונית: *para* ליד; ו-*odie* שיר): חיקוי מבדח ולועג של תכנים ולחנים שניתן לייחס לשירים אחדים מן הזמר הישראלי ים-תיכוני העכשווי הנשמע בישראל, אשר הביאו לכך שתוך יומיים בלבד, זכתה הרשומה בה פורסם הקליט חוזי למעל עשרת אלפים שיתופים, שמונת אלפים תגובות ולמעלה מעשרים ושבעה אלף סימוני רגשות שונים (ארץ נהדרת, 2016); אולם יותר מכך: במהלך יומיים אלו, הקליט חוזי עצמו זכה למיליון צפיות דרך דף הפייסבוק של התכנית (ארץ נהדרת, 2016); ולימים, עם תום שנת תשע"ו, בעוד הקליט החוזי מתקרב לשמונה מיליון צפיות (יוטיוב, 2016),

* יוסף סולומון, דוקטורנט במחלקה ללימודי מידע, אוניברסיטת בר אילן.

אף דורג השיר 'מתוקה מהחיים' במקום השני במצעד הישראלי השנתי של אתר החדשות ynet וערוץ הרדיו גלגל"צ (רצ'שטר ופרידמן, 2016).

מעיון במאה וחמישים התגובות הראשונות אשר פורסמו על ידי גולשי המרשתת בהתייחס למילות השיר ולחנו, כפי שהופיעו תחת מנגנון הסינון 'תגובות מובילות' הקיים עבור רשומות בפייסבוק, ניכר המנעד הרחב של הדעות (ארץ נהדרת, 2016). היו מי שהיצירה נתפשה בעיניהם כמדגישה את תרבות הזמר הישראלי ים-תיכוני העכשווי כרדוד במילותיו ובתכניו; היו שטענו שהשיר אינו בעל איכויות כלשהן, ובלשון המקור: 'תת רמה', אך יחד עם זאת איכותי יותר מן הלהיטים אותם הוא מחקה; והיו גם שהחמיאו למאפיינים מוזיקליים בשיר - בדגש על המקצב והקליטות, ועל בדחנות מילותיו, שאכן צפויים לדידם להפכו ללהיט (ארץ נהדרת, 2016). חלק מהדברים עולה בקנה אחד גם עם הביקורת הכללית המושמעת לגבי שטחיות ופשטנות מילות שירי הזמר הים תיכוני העכשווי (אמאנו, 2016).

ברם, על אף תפישתו של השיר על ידי ציבור התגובנים במדיום המרשתת כמשקף בהומור את רדידות התכנים בסוגת זמר מסוימת, ואף אם לכך בדיוק כיוונו היוצרים – הרי שבעיון ביקורתי במילות השיר מתחורר שהוא נוגע במגוון היבטים בעלי משמעות בתחומי דעת מעמיקים. כך, בין היתר, עשויות מילות השיר לעורר שאלות מתחום הפילוסופיה של הזמן, במיוחד בהיבטי ייצוג הזמן ותפישת הזמן הסובייקטיבית (Wu, 2010; Bardon, 2013), כמו גם הרהורים בפסיכולוגיה ובנוירולוגיה של המשיכה וההתאהבות, בדגש על גורמי המשיכה, זריזות ותכיפות ההתאהבות של הפרט (Ortigue, Bianchi-Demicheli, Patel, Frum & Lewis, 2010; Smith & Mackie, 2015), ושאלות נוספות הצריכות עיון בהיבטי ייצוג מגדרי ובתרבות הצריכה והנהנתנות בישראל בשנת 2016; יתר על כן, אפל (כפי שהובא אצל לוקש, 2016) אף טוען כי סגנונו של השיר, המספר סיפור קצר ומדוקדק בפרטיו, מתכתב עם הריאליזם הצרפתי של המאה התשע-עשרה.

החשד המיידי: עומק מדעי נסתר ברדידות מילולית ורובד כמוס של הומור סטירי

השיר 'מתוקה מהחיים' בנוי מארבעה בתים ובמרכזם הזמר עצמו שמספר על השתלשלות עניינים במהלך חייו היומיומי. הבית הראשון בשיר מתרחש בחנות בגדים בקניון מסחרי; הבית השני מתרחש בבית קפה; הבית השלישי מתרחש בחוף הים, אך מרחיק עד האי רודוס; והבית הרביעי, האחרון, מתרחש בטיסה חזרה לישראל ובמוניט אליה עולה הזמר בנמל התעופה. הגם שמילות השיר 'מתוקה מהחיים' שנהגו מבעוד מועד על מנת לעורר גיחוך ושחוק, נתפשו ותוארו על ידי ציבור המאזינים לשיר כרדודות וכחסרות משמעות מהותית, אנו דווקא מוצאים שלמצער לאחד הבתים בשיר יש יסוד מדעי מבוסס הנסתר תחת מעטה הפשטנות לכאורה. כוונתנו לבית השני שתוכנו כדלקמן:

*"שש שלושים ושניים [הטעות במקור], ממשיכים לבית קפה;
 ציירו לך על הקצף לב, יצא להם יפה.
 קוראים בשם שלי, ניגש לקחת לי כריך;
 פוגש שם את האחת שהייתי בול צריך.
 זאת אהבה, מיד אני יודע;
 לא כמו עם זאת שהייתי לפניה.*

'תן לארוז', אני נתן לך ;
 שם סכו"ם ומלח ;
 ועפים על החיים.
 תן לה, הכל אני נתן לה ;
 'נרד לים' אומר לה ;
 מתוקה מהחיים."

בקריאתנו בית זה בשיר הופתענו לגלות כי ברובד הדרש, מאחורי פשט המילים, מתואר בו אירוע סרנדיפיטי (בלע"ז: Serendipity) במידע – היינו, גילוי מקרי ובלתי צפוי של מידע בעל ערך, הנתמך במודל מחקרי מבוסס ומקובל בתחום. אשר על כן, מטרת המחקר היא לחשוף את הנדבך המדעי הטמון בפרודיה המוזיקלית 'מתוקה מהחיים' אודות תופעת הסרנדיפיטי בשגרת הפרט, ולהציג את ריבוד ההומור והסטירה הנחבא ביצירה תחת מעטה מטעה של פשטות לשון ועלילה, באופן שעשוי לעורר דיון מעמיק בסוגת הזמר הישראלי ים-תיכוני העכשווי ושינוי אפשרי באופן תפישתה המקובל. בכך מחקר זה מחבר בין תחומי דעת הנראים לכאורה בלתי קשורים: זמר ישראלי עכשווי, הומור ולימודי מידע. היצירה 'מתוקה מהחיים' נמצאה על ידינו כמתאימה למטרה זו הודות לתהודה הרבה לה זכתה, ועודה זוכה לה, בערוצי התקשורת, במרשתת וגם בשיח שמתקיים מחוץ להם, ומשום שהיא פותחת צוהר לתרבות העתית (Temporal Culture), היינו מארג "ייצוגים מקובלים... ואורחות ההתנהגות הנושאים את סימון הכאן (קבוצה, חברה) והעכשיו (תקופה, דור...)" (Lallement, 2008, para. 30) של ישראל, אזור המרכז, בשנת 2016 – ובכך מקיימת אקטואליות ורלבנטיות חברתית התורמות להבנה מעמיקה יותר של תופעת הסרנדיפיטי ושל המבע ההומוריסטי והמסר הסטירי בשיר.

מבנה המאמר יהיה לפיכך כדלקמן: תחילה, תיסקר בקצרה מהותה של התכנית 'ארץ נהדרת', לאחריה יובאו עיקרי הספרות המקצועית העדכנית מתחום הדעת של מדעי המידע בנושא סרנדיפיטי וכן יוצג מודל 'ההיתקלות במידע' של ארלדז (Erdelez, 1999; 2004; 2005). בהמשך יוצג ניתוח תוכנו של הבית השני בשיר באספקלריה של מודל ההיתקלות במידע המשמש כמסגרת העיונית, ויערך דיון לאורו בממצאים העולים מן השיר. לבסוף יתקיים דיון בצביונו הסרנדיפיטיבי של הזמר ובשאלת מושא הביקורת הגלומה בשיר, תוך מתיחת הטיעון לקיומו של רובד סטירי חתרני, נוקב ואמיץ במבע ההומוריסטי של השיר, שאינו נגלה בנקל לעין אך חשיבותו רבה ומפתיעה.

סקירת ספרות

ארץ נהדרת

ארץ נהדרת היא תכנית בידור סטירית ישראלית הנהנית מפופולריות רבה, אשר משודרת תחת הזכיינית קשת בערוץ השני בטלוויזיה מאז שנת 2003 ועד עצם היום הזה (לוי, 2016; שטייר-לבני, 2014; Romano-Hvid, 2011; Shifman, 2012). על אף שהתכנית זכתה בעבר במספר פרסי האקדמיה לטלוויזיה, הוטח בה כי היא לועגת לשוליים החברתיים של ישראל וממחזרת פארודיות על עממיות (דובדבני, 2008); ואמנם נראה כי ביקורת על "הרדידות הבתר-מודרנית של התרבות הפופולרית" (Shifman, 2012, בעמוד 102), המחשה נוקבת של רוח התקופה העכשווית

בה חיים בישראל, אף ואולי בעיקר אם היא מטרידה, ומחאה נגד 'רעות חולות' והתדרדרות תרבותית בחברה הישראלית (שטייר-לבני, 2014), הם מוקדים עיקריים במתכונתה של התכנית 'ארץ נהדרת' (שטייר-לבני, 2014; Shifman, 2012). על כן ניתן, לכאורה, להניח כי גם יצירת השיר 'מתוקה מהחיים' נבעה מתפישה סטירית ביקורתית דומה (השוו: שלו, 2016), אשר ראתה להשתמש בהומור, בנוסף על תפקידו המלכד סביב ביטויי הצחוק, בתורת 'נייר שיוף חברתי' להטמעת מחאה וביקורת (Simpson, 2003). במרחב החברתי המקוון, 'ארץ נהדרת' מתפעלת אתר מרשתת פעיל, ומשנת 2003 גם מנהלת דף פייסבוק שלו כחצי מיליון עוקבים (פייסבוק, 2016), כאשר בשנת 2016 אף הוסיפה ערוץ רשמי לתכנית ברשת החברתית יוטיוב, אליו רשומים כעשרים ושמונה אלף משתמשים (יוטיוב, 2016). בכל אחד מערוצי תקשורת אלו מנגישה מערכת 'ארץ נהדרת' לצופיה, רבים מן התכנים המשודרים בתכנית וכן קדימונים לאשר עתיד להיות משודר בה, באופן המאפשר להגיב לתכנים בפומבי ולקיים בהם דיון ציבורי ער ונמרץ, מקדים ומאוחר כאחד.

סרנדיפיטי, מהו?

המילה 'סרנדיפיטי' נהגתה על ידי סיר הוראס וולפול, אציל איש אשכולות בן המאה השמונה-עשרה באנגליה, בהסתמך על אגדה פרסית קדומה שקרא אודות שלושה נסיכי ממלכת סרנדיפ, כיום סרי-לנקה. באגדה זו תואר כיצד הנסיכים גילו במסעותיהם 'יתגליות חדשות, בדרך המקריות ובפיקחות, דברים שכלל לא תרו אחריהם' (Merton & Barber, 2004, pp. 1-2). בהסתמך על ארץ מוצאם של הנסיכים, טבע סיר וולפול את המילה 'סרנדיפיטי', תוך שהדגיש כי גילוי דבר שכן עסוקים בחיפוש אחריו אינו בבחינת סרנדיפיטי (Merton & Barber, 2004).

סרנדיפיטי הייתה גורם תורם משמעותי לתגליות מדעיות שונות, וביניהן השפעתם האנטיביוטית של נבגי פטריית הפנציליניום וקיומם של קרני האיקס-רנטגן, אשר נתגלו באופן מקרי ובלתי צפוי וערכם המעשי הרב ברור לכל (Roberts, 1989; Morton, 2011). גם מידע עשוי להיות מושא לגילוי מיקרי, בלתי צפוי ובעל ערך (Case, 2012; Foster & Ellis, 2014; Solomon & Bronstein, 2016), וכאשר מדובר במשיכה והתאהבות הרי המידע המתגלה עשוי להתגלם לאו כמסמך או כאות דיגיטלי, אלא כריח גוף נעים, תווי פנים מצודדים או אופן התנהגות דומה בין שניים (השוו: Smith & Mackie, 2015).

המחקרים מלמדים כי סרנדיפיטי היא תופעה מורכבת וקשה לתפישה ולמדידה (Erdelez, 2004; André, Schraefel, Teevan & Dumais, 2009); וזאת על אף שגילוי מקרי ובעל ערך של מידע הוא חלק בלתי נפרד ממהלך חייו היומיומי של האדם בהקשרים שונים (Rubin, Burkell & Quan-Haase, 2010; Rubin, Burkell & Quan-Haase, 2011; Bogers & Björneborn, 2013) ועשוי לנבוע ממקורות אנושיים, דוממים ואלקטרוניים, החל במפגש חברתי בכנסים או בתחנת אוטובוס, דרך עיון במדפי הספרייה ועד למרחב המרשתת (Erdelez, 1999; Björneborn, 2008; Yadamsuren & Erdelez, 2010; Rubin et al., 2011; Case, 2012; Dantonio, Makri, & Blandford, 2012; Solomon & Bronstein, 2016). הסיבה העיקרית לקושי זה היא כמובן יסוד המקריות ואי הצפיות של התגלית – אולם יש להבהיר כי לא די ביד המזל או ההפתעה כדי שמאורע יוגדר כסרנדיפיטיבי, אלא נדרשת גם קיומה של "קפיצה אינטלקטואלית הנגרמת

בעקבות המידע שהתגלה, המביאה לתובנה" (André et al., 2009, p. 306) וכמובן גיבוש ערך כלשהו לאדם נושא התגלית (Rubin et al., 2010, 2011; Makri & Blandford, 2012; Foster & Ellis, 2014; Solomon & Bronstein, 2016). זאת ועוד, גילוי מקרי ובלתי צפוי של מידע בעל ערך עשוי לעורר תחושות חיוביות ואוהדות אצל האדם הנחשף למידע (Erdelez, 1999; Yadamsuren & Sun, Sharples & Makri, 2011; McCay-Peet & Toms, 2015), ואלו תוארו על ידי מי שחוה חוויה סרנדיפיטית מעין זו, בין היתר בתורת 'כיף', 'שמח', 'בר-מזל', 'הנאה', 'מרגש', 'נפלא' ו'משעשע' (Yadamsuren & Erdelez, 2010).

היתקלות מקרית ובעלת ערך במידע

ארדלו (Erdelez, 1999; 2004; 2005) פיתחה את מודל ההיתקלות במידע (Information Encountering), המתאר אירוע סרנדיפיטי - בו במהלך עיסוק בפעילות מודעת הקשורה לסוגייה חזיתית כלשהי, האדם מבחין באופן מזדמן ובלתי-מתוכנן במידע שעשוי להיות קשור לסוגיית רקע שלו או של זולתו (השוו: Solomon & Bronstein, 2016); זהו למעשה יסוד המקריות ואי הצפיות של התגלית. בהתאם לשלבי המודל, ההבחנה המקרית מתרחשת עקב גירוי כלשהו שלוכד את עירנותו של האדם ומוביל אותו לתפוש בחושי את המידע הבלתי צפוי (ראו גם: Rubin et al., 2015; McCay-Peet & Toms, 2011); אז האדם פוסק - לרגע קצר או ארוך, מפעילותו הקשורה בסוגייה החזיתית שבה עסק בעת ההיתקלות במידע (Erdelez, 2005; Hoeflich, 2007; Rubin et al., 2010). השלב הבא הוא שלב בחינת המידע שהזדמן במקריות (Erdelez, 2005); המידע עשוי להיבחן במספר היבטים, כגון הרלבנטיות שלו לבעיית הרקע (De Bruijn & Spence, 2008; Rubin et al., 2010; Race, 2012; Solomon & Bronstein, 2016), ערכו הנחזה עבור האדם והשימוש האפשרי בו (Erdelez, 2004; Hoeflich, 2007; Makri & Blandford, 2012; Napier & Vuong, 2016; Solomon & Bronstein, 2016), וכן עשויה להיבחן המשמעות הרגשית של המידע עבור מגלהו (Bordino, Mejova & Lalmas, 2013); זהו השלב בו ייתכן ותתגבש אצל האדם תובנה הנוגעת לתרומתו הפוטנציאלית של המידע לסוגיית רקע כלשהי, שלו או של זולתו (Makri & Blandford, 2012; Solomon & Bronstein, 2016). לאחר בחינת המידע בו נתקל האדם וככל שהאדם מצא כי למידע שנזדמן תועלת אפשרית כאמור, יש וינקוט פעולות לשמירת המידע וייערך לשימושים אפשריים בו לצרכים אישיים או לשיתופו עם אחרים (Erdelez, 2004; Erdelez, 2005; Sun et al., 2011; Dantonio et al., 2012; McCay-Peet & Toms, 2015; Solomon & Bronstein, 2016). לבסוף, עשוי האדם לחזור לפעילות החזיתית בה היה עסוק במועד ההיתקלות המקרית במידע, אם כי שלב זה יכול שלא להתקיים (Erdelez, 2004; Erdelez, 2005; Dantonio et al., 2012).

בהתאם למודל זה, צביונו הסרנדיפיטיבי של הפרט ניתן לסיווג לארבע קבוצות (Erdelez 1999), על פי גישתו אל ההיתקלויות המקריות במידע ותדירותם של אירועים כעין אלו בחייו בפועל. בקצה האחד של הסרגל הסרנדיפיטיבי נמצא האדם הלא-נתקל (Non-Encounterer) אשר רואה בהיתקלות מקרית במידע כדבר שהוא חווה לעיתים רחוקות מאד (Erdelez, 1999); קרוב יותר למרכז ממוקם האדם הנתקל לעיתים (Occasional Encounterer), כלומר מי שמציין כי הוא נתקל מעת לעת במידע באופן מקרי ובלתי צפוי אולם הוא מייחס זאת ליד המזל (Erdelez, 1999).

הדרגה השלישית בסרגל הסרנדיפיטי היא של אדם המוגדר בתורת נתקל (Encounterer); אדם זה נתקל באופן מקרי במידע לעיתים קרובות ואף מנצל זאת לתועלתו (Erdelez, 1999) וייתכן כי הדבר נובע מרגישות הבחנתית גבוהה יותר של הנתקל (Rubin et al. 2011) על פני הנתקל-לעיתים או הלא-נתקל; ובקצה הנגדי של הסרגל נמצא נתקל-על (Super-Encounterer): הווה אומר, מי שבאופן תדיר חווה היתקלויות מקריות ובלתי צפויות במידע, המתגלה להיות בעל ערך עבורו או עבור לזולתו (Solomon & Bronstein, 2016) ומחשיב זאת כמעין שיטה תועלתנית להשגת מידע באופן לא-לינארי השלובה בהתנהגות המידע השגרתית שלו (Erdelez, 1999). נתקלים ונתקלי-על, הנוטים לחוות יותר חוויות סרנדיפיטיות, הם אלו המונעים מהנאה, עניין, פתיחות וסקרנות בהתנהלותם, ובעלי סגנון איסוף מידע גמיש, מגוון ומסועף (Roberts, 1989; Heinström, 2005; Björneborn, 2008; Morton, 2011; Rubin et al., 2011; Rose, 2013; Solomon & Bronstein, 2016) – בשים לב כי פתיחותו ונכונותו הפסיכולוגית של האדם להבחין במידע הנקרה בדרכו עשויה להיות מושפעת ממצבו הרגשי ומן התחושות שהוא חווה באותה עת (Sadler, 2012).

ניתוח ודיון

היתקלות מקרית 'מתוקה מהחיים'

ניתוח הבית השני בפרודיה המוזיקלית 'מתוקה מהחיים' לתוכנו ולמשמעויותיו, מעלה כי מתואר בו אירוע סרנדיפיטי במידע ההולם את התשתית העיונית שהונחה בספרות המקצועית בתחום. לשון אחר: אם כוונת המחברים היתה ללהק מילים בצורה נבובה המביעה שטחיות ותפלות פשר, הרי שהחטיאו את המטרה בחלקה, באשר ברי כי הומור לשונו ותוכנו של הבית השני בשיר חובקים משמעות ממשית מבעד למשקפי תחום הדעת של התנהגות איתור המידע של הפרט. נסביר להלן דברינו באמצעות בחינת בית השני בשיר באספקלריית יסודות המאורע הסרנדיפיטיבי ושלבי מודל ההיתקלות במידע (Erdelez, 1999; 2004; 2005).

קיומן של סוגיית רקע וסוגייה חזיתית: מהקשר השיר והנרטיב החוזר בו, למיצער בשני הבתים הראשונים, נהיר כי לזמר סוגיית רקע בלתי פתורה של אהבה מתאימה שהזמר טרם מצאה. ראוי לציין כי אף שהזמר טוען כבר בבית הראשון, בעודו בקניון, בהתייחס לאישה שפגש שם, כי "זאת אהבה, מיד אני יודע" - הרי שאנו למדים ממהלך הבית השני שאין הוא שלם עם כך ואין בפגישתו באישה בקניון, עימה הוא ממשיך לבית הקפה, כדי לפתור את סוגיית הרקע של האהבה, אשר ממשכה לפעום בקרבו ולעמוד על כנה. המצב שונה בהתייחס לפגישתו עם האישה בבית השני בשיר, היינו עם עובדת בית הקפה; הבית השירי השני מרמז כי התמונה ממוקמת בבית קפה אליו נכנסו הזמר והאשה שפגש רק שעה קלה קודם לכן בקניון. ניתן להבין מהקשר הדברים כי הזמר הזמין כריך, מסר את שמו במהלך ההזמנה ועד שהכנתו של הכריך תושלם, חזר למקום מושב האישה אשר ממילות הבית עולה שכבר קיבלה את הקפה שהזמין. במהלך שהזמר ניגש לאסוף את הכריך שהזמין – הפעילות החזיתית בה היה עסוק אותה עת – הוא פוגש לפתע באישה העובדת בבית הקפה, שלפי מילות השיר עונה באופן מיידי על צורך אישי רגשי מוקדם שלו לאהבה וזוגיות: "האחת שהייתי בול צריך"; זאת אנו לומדים גם לאור הזמן התחבירי המתאר צורך שכבר היה קיים בעת מפגשו עימה ועדיין לא נס ליחו בעת המפגש. מעבר להיבטים הפסיכו-

נוירולוגיים של משיכה והתאהבות שנזכרו קודם וניתן לשקול את הדיון בהם במסגרת מחקר המשך, ברור מלשון שני הבתים הראשונים בשיר כי סוגיית הרקע היא כזו המפעמת ברקע נפשו של הזמר במהלך חייו היומיומי. יש בכך כדי לתמוך במודל ההיתקלות המידע המצביע על קיומן של שתי סוגיות: רקע וחזיתית, במהלך האירוע הסרנדיפיטיבי (Erdelez, 1999; 2004; 2005; Rubin et al., 2010, 2011; Solomon & Bronstein, 2016).

יסוד המקריות ואי הצפיות; שלב ההבחנה: השיר אמנם אינו מרחיב במפגש הזמר עם עובדת בית הקפה, אך מהקשר ורצף המתואר בבית השני ניתן להסיק בסבירות גבוהה כי מפגשו עימה הוא מקרי ובלתי צפוי; שהרי לו היה פוגש באותה אישה כבר בעת ביצוע ההזמנה של הכריך, ודאי שלא היה מושם הדגש במילות השיר על המפגש בלשון הווה רק בעת איסוף הכריך שהוזמן, וניתן היה לצפות כי אזכור המפגש ומשמעותו הסובייקטיבית עבור הזמר היו מקבלים ביטוי מוקדם יותר ברצף השיר ועלילתו. בנסיבות המתוארות בשיר, הגירוי הלכוד את תשומת לבו ועירנותו של הזמר לסוגיית הרקע של האהבה המתאימה שטרם נמצאה הוא בהכרח חזותי, אך ייתכן שגם מילולי, ריחני או התנהגותי – ומיוצג במפגשו עם עובדת בית הקפה; זאת בקנה אחד עם הספרות המחקרית אשר מצאה כי גירוי כאמור אכן עשוי להיות חזותי או מילולי ואף כתוב (Björneborn, 2008; McCay-Peet, Toms & Kelloway, 2015). יתר על כן, סקירת הספרות מצביעה על כך שאירוע סרנדיפיטי עשוי לנבוע בין היתר ממקורות מידע אנושיים, מודפסים או דיגיטליים ולהתרחש בסביבה מוחשית כמו גם וירטואלית; ואכן, מילות השיר תומכות בכוחו של המאורע הסרנדיפיטיבי לנבוע ממקור אנושי ולהתרחש בסביבה מוחשית, ובהיבט זה מרחיב השיר את הידע הקיים גם לסביבת בתי קפה ואוכל בהם יש יחסי גומלין עם הצוות (כך, עובדי קופה או מלצרות).

הפסקה מעיסוק בסוגיית החזיתית: הגם שאין ייצוג מילולי מפורש בשיר להפסקת הפעילות הקשורה בסוגיית החזיתית: איסוף הכריך שהוזמן, הרי שרצף הדברים המתואר בבית השני וסדרם מלמד על הפוגה כזו, שמשכה היה קצר וניתן להערכה בעשרות שניות עד כדקה לערך. מסקנתנו זו נלמדת ממבנה הבית השני: תחילה נזכרת במפורש תחילת הפעילות החזיתית – "קוראים בשם שלי, ניגש לקחת לי כריך", לאחר מכן נזכר אירוע ההיתקלות במידע ומשמעותו עבור הזמר – "פוגש שם את האחת שהייתי בול צריך", אך לאחר מכן שב השיר ומציין פעולות הקשורות בסוגיית החזיתית – "תן לארוז", אני נותן לך; שם סכו"ם ומלח"; ופער זמנים זה מלמד על ההפסקה שחלה בעיסוק בסוגיית החזיתית, אשר הוקדשה לבחינת המידע שהזדמן במקריות בפני הזמר. יוצא אם כן, כי בשיר עדות גם לקיומו של שלב החדילה מהעיסוק בפעילות הקשורה בסוגיית החזיתית שבה עסק האדם בעת ההיתקלות במידע, עליו מצביעה הספרות המחקרית (Erdelez, 2004; Erdelez, 2005; Hoeflich, 2007; Rubin et al., 2010).

בחינת המידע המזדמן; גיבוש תובנה בדבר הערך: השלב העוקב על פי מודל ההיתקלות במידע הוא שלב בחינת המידע שהזדמן במקריות, עבור מכלול היבטים. מעיון בשיר ניכר כי הזמר אכן בוחן את רלבנטיות המידע לסוגיית הרקע – צורך אישי רגשי מוקדם שלו לאהבה וזוגיות, ואת משמעותו הרגשית עבורו; זאת, באופן ובהיבטים עליהם מצביעה הספרות המחקרית בשדה מדעי

המידע (De Bruijn & Spence, 2008; Rubin et al., 2010; Race, 2012; Makri & Blandford, 2012; Napier & Vuong, 2013; Bordino et al., 2013; Solomon & Bronstein, 2016). היבטי הבחינה והתובנה המבשילה מודגשים במילותיו של הזמר בשיר, באמרו: "זאת אהבה, מיד אני יודע; לא כמו עם זאת שהייתי לפניך". ודוק: משך בחינת המידע הוא קצר מאד – והספרות המחקרית הצביעה כי הדבר אכן אפשרי, ולעיתים כל שנדרש הוא מבט חפז על המידע מושא התגלית המקרית כדי לגבש תובנה אישית חדשה (De Bruijn & Spence, 2008; Kukka, 2015; Goncalves, Samodelkin, Ojala, 2015). "לכדי תובנה כי זו אהבה. הזמר אף מגדיל לעשות ובוחר לאור המידע שנקרה בפניו, את מאזן רגשותיו ועוצמת תחושותיו כלפי עובדת בית הקפה שפגש זה עתה, אל מול רגשותיו כלפי האישה שפגש בקניון ועמה הגיע לבית הקפה – באופן המחדד את משמעותו הרגשית והמעשית של מאורע ההיתקלות במידע המתואר, עבורו. תשומת הלב בעניין זה מופנית לכך שלאחר הבית הראשון והשני בו הזמר מצהיר אהבה, בבתים העוקבים בשיר לא מוזכרת עוד המילה 'אהבה', ואין אינדיקציה בתוכן לגילויי אהבה כלפי אף לא אחת מינקבת הלוקוס' וירונית נהגת המונית הנזכרות בבתים הבאים. הדבר מדגיש כי אכן זו שפגש הזמר בבית הקפה היא האהבה שהיה בדיוק צריך – באופן הממלא את ליבו ופותר את סוגיית הרקע. ממצא זה אף תומך בספרות אשר הצביעה על כך ששניים מבין סוגי התועלות שעשויות לקום לאדם הודות למאורע סרנדיפיטי במידע, הם ערך מופשט ונחווה כרגשות חיוביים או רעיונות חדשים (Yadamsuren & Erdelez, 2015; McCay-Peet & Toms, 2015; Sun et al., 2011; Rubin et al., 2011; Erdelez, 2004; Erdelez, 1999; Erdelez, 2016). בשנים לב שתועלת הצומחת מתגלית מקרית של מידע עשויה "לנוע בטווח שבין זניח למשנה חיים" (McCay-Peet & Toms, 2015, p. 1470) ולהשפיע במועד קרוב או רחוק (Sun et al., 2011). בהקשר זה, השיר מוסיף על הידע המחקרי הקיים בדבר מגוון התחושות שנחווות על ידי מי שגילה באופן מקרי ובלתי צפוי מידע בעל ערך עבורו (ראו למשל: Yadamsuren & Erdelez, 2010), ומציג אפשרות כי הערך המופק מאירוע הסרנדיפיטי במידע עשוי להיות כרוך ברגשות משיכה ואהבה.

שמירת המידע ושימוש בו; חזרה לסוגייה החזיתית: על אף שמודל ההיתקלות המידע כולל את שני השלבים הנזכרים (Erdelez, 2005), ישנה עדות אמפירית כי שלב החזרה לפעילות החזיתית בה היה האדם עסוק במועד ההיתקלות המקרית במידע, עשוי שלא להתקיים (Dantonio et al., 2012). הבית השני בשיר מלמד על קיומם למעשה של שני השלבים: הן שמירת המידע והשימוש בו, והן החזרה לסוגייה החזיתית, באופן התואם את שלבי מודל ההיתקלות במידע; אולם – וזהו החידוש – בסדר פנימי הפוך. דהיינו: תחילה מבטא השיר את עצם החזרה לפעילות החזיתית במילים "יתן לארוז", אני נותן לך; שם סכו"ם ומלח", ורק לאחר מכן ישנו ביטוי להערכות הזמר לשימוש במידע ולמימוש ערכו הסובייקטיבי עבורו – "יתן לה, הכל אני נותן לה; נרד לים אומר לה; מתוקה מהחיים".

הצביון הסרנדיפיטיבי של הזמר

על ארבעה צביונות סרנדיפיטיביים של הפרט דיברה הספרות המקצועית: הלא-נתקל, הנתקל לעיתים רחוקות, הנתקל והנתקל-על. הזמר בשיר 'מתוקה מהחיים' מתואר בתורת אדם המביע סקרנות, עניין ופתיחות להתרחשויות בסביבתו וכמי שמלקט מידע באופן גמיש וספונטני, ממקורות ובמיקומים שגרתיים בחיי היומיום של הישראלי בשנת 2016, ומביאו לכדי שימוש בזריות. תיאור דברים זה שזור לכל אורך השיר ובא לידי ביטוי בולט בפתיחותו המתמשכת של הזמר להכרת אנשים חדשים בכל מקום ועת; כך, רכישה של פריט לבוש בחנות ומחלוקת זוטא על סדר התור מובילה להיכרות ולרגשות אהבים, ביקור בבית קפה אינו ממוקד רק בחוויה הגסטרונומית אלא מצמיח גם מפגש עם עובדת בית הקפה הנבחן מבעד לסוגיית הרקע והודות להבנה מהירה של המשמעות הסובייקטיבית עבורו, מנוצלת ההזדמנות באופן מיידי לפיתוח היכרות נוספת בעלת משמעות רגשית מהותית – אהבה, עבור הזמר; וחזות הדברים ממשיכה גם בבתי השיר העוקבים לגבי ההבחנה בנקבת הלוקוס בחוף הים ובפוטנציאל הבילוי ההדדי בחו"ל והדגשת מיהות נהגת המונית ונושאי השיחה עמה. לא זו, אף זו: סקרנותו והבחנתו הרגישה של הזמר מומחשות בשיר גם בהיבטים נוספים, כגון גילוי העניין באסתטיקה של הדוגמה שצוירה בקצף הקפה, על אף היות הדבר כביכול שולי וחולף, וכן מעקב הזמן והבחנתו בקלקול השעון; כמו גם בפתיחותו להתנסות ולאמץ לשימוש טכנולוגיה חדישה לביצוע פעולות מוכרות של מעבר גבולות בנמל התעופה והזמנת מונית. מקבץ האירועים וההתפתחויות המתוארים בשיר, שמרביתם ולמיצער אלו המתוארים בבתי הראשון והשני וכן בתחילתו של הבית השלישי בשיר התרגשו בפרק זמן קצר של שעות ספורות בלבד – משתלב לכדי איפיון הזמר כאדם הנוטה לחוות חוויות היתקלות מקריות במידע בשגרת חייו, באופן השולל מיסודו את סיווגו כלא-נתקל או כנתקל לעיתים-רחוקות, ובהכרח מאפיין את צביונו הסרנדיפיטיבי בגזרה שבין נתקל לנתקל-על.

גם הבימוי וההפקה ההומוריסטיים של הקליט חוזי משרתים מסר זה (השוו: פרידמן, 2016). קו האופי הבולט של המצג החוזי בסרטון הוא עריכתו כרצף של תמונות נחות, אשר כל אחת מהן מייצגת רגע מוגדר ויחיד בעלילת השיר, והתמונות מתחלפות בזו אחר זו עם התקדמות העלילה וכרקע לשירה; ואמנם סרטון החוזי מציג את הזמר ואת כל הדמויות אותן הוא פוגש במהלך האירועים, החל באישה שהכיר בחנות בקניון, ואף הקופאית שם המוצגת באופן חלקי, דרך עובדת בית הקפה מושא אהבתו, נקבת דג הלוקוס, התיירים ברודוס ונהגת המונית. ברם, לצופה צפויה הפתעה מבדחת: על אף שלאור סגנון הייצוג החזותי שנבחר יש יסוד לצפות כי כל המופיע בתמונה יידום גם הוא ויעצור מלכת, הצופה מגלה כי הזמר, והוא בלבד, דווקא מוצג בתנועתו – לרוב בהינד ראשו ובהבעות פניו העליצות ולעיתים גם בניע פלג גופו העליון. אופן ייצוג חזותי ניגודי זה מעביר בצורה הומוריסטית מסר מפורש של פתיחות, פעלתנות, הנאה וסקרנות מצדו של הזמר, בעת שסביבתו וזולתו דווקא קופאים על מקומם, ואף מאדיר את עוצמת תכונות אלו אצלו שכן אם כך נוהג הזמר במסגרת זמן זעירה של שבריר שניה, הדעת נותנת שכנראה אלו הם אופיו ואורחותיו באופן מתמיד. יש בכך כמובן ביטוי תמיכה עוצמתי בצביונו הסרנדיפיטיבי של הזמר כנתקל או כנתקל-על, באופן משלים לניתוח התוכני של השיר. למעלה מכך: בעת ציון השורה בשיר "פוגש שם את האחת שהייתי בול צריך. זאת אהבה, מיד אני יודע; לא כמו עם זאת שהייתי לפניך", מוצגת דמותה החיננית של עובדת בית הקפה מושא אהבתו, כאשר ניצוץ בוחק מבזיק

מאחורי כתפה – באופן המדגיש את 'ההארה' שחווה הזמר בין שלבי ההבחנה בה, בחינת המידע ועד לגיבוש משמעותו הסובייקטיבית עבורו – ויש בכך תמיכה חזותית לממצאנו בדבר המאורע הסרנדיפיטיבי העולה מניתוח מילות השיר, על הממד השכלי-רגשי החל אצל הזמר.

רגע, למי פה סוּטרת הסטירה?

סטירה משלבת בין חמישה ממדים עיקריים ביצירתה ובביטוייה: ממד כוחני, ממד מיני, ממד חברתי, ממד הגנתי וממד תבונתי (Ziv, 1988; Simpson, 2003). מיקודנו עד שלב זה במאמר היה בממד התבונתי – כלומר בשימוש היצירתי בשפה, בלשון ובביטויים חזותיים ביצירה הסטירית (Ziv, 1988; Simpson, 2003), היינו צורות מבע סמיוטיות של האמירה הביקורתית (לוי, 2016). עתה, נפנה לבחון בקצרה את היבט המיהות העומד ביסוד הממד הכוחני – זה הלועג או חומד לצון לקורבן מובחן, שיכול להיות יחיד, קבוצה או ארגון, באופן המקנה תחושת עליונות למי שאינו נמנה על הקורבן (Ziv, 1988; Simpson, 2003).

אנו מסכימים כי על פני הדברים, מושאי השנייה והביקורת בהומור השיר 'מתוקה מהחיים' הם שניים: סוגת הזמר הישראלי ים-תיכוני הפופולרי – בהתייחס לרדידות ופשטנות תכניה העטופים בלחן קליט ומתנגן, כפי שבאים לביטוי בתוכן המילולי ובמלודיה של השיר, וכן דמויות זמריה – צעירים, ממוצא מזרחי, המטמיעים חית ועין גרוניות, מתהדרים במותגים ומבליטים את חזותם המצודדת, אשר באו לידי ביטוי בהיצג החזותי של הזמר בקליט החוזי ובשמו. אך טענתנו היא שפני הדברים ומהותם אינם חד הם, וכי הביקורת הגלומה בשיר וקבוצת הנלעגים אינה מתמצה בשניים אלו. באופן פוזיטיבי, אנו פורשים את הטענה כי המבע ההומוריסטי בשיר רבוד ולבד משני נדבכים גלויים אלו, טומן השיר בחובו רובד ביקורת חתרני, נוקב ובעיקר אמיץ מצד התכנית 'ארץ נהדרת' בממד הכוחני, שאינו נגלה בנקל לעין ושחשיבותו רבה ומפתיעה כיוון שהוא משליך על מהותו של המסר הסטירי.

ניתוח השיר 'מתוקה מהחיים' מלמד כאמור, כי תחת מעטה רדידות המילים המוחצן ישנו עומק ויסוד מדעי בתחום הדעת של מדעי המידע. דא עקא, מניתוח מאה וחמישים התגובות הראשונות אשר פורסמו על ידי גולשי המרשתת בהתייחס למילות השיר ולחננו בדף הפייסבוק של התכנית (ארץ נהדרת, 2016) כמו גם מקריאת כתבות פובליציסטיות אודות השיר שראו אור לאחר השקתו (כגון אמאנו, 2016), אנו מתרשמים עמוקות כי רובד עיוני ואורייני חשוב זה נסתר מאזני קהל המאזינים לשיר. כקרחון הצף בים הקרח, אשר המשקיפים מפני היבשת רואים רק את קצהו הבוהק המתבלט מעל פני המים, בעוד גופו האדיר, העוצמתי והעמקני נחבא במצולות ואינו זמין אלא ליורדים לעומקו – כך גם נחבאת הקבוצה הנלעגת ומסרי הביקורת והשנייה כלפיה הטמונים בהומור שיר זה. לפיכך, נוסף על שבט הביקורת הסטירית הגלוי המופנה כלפי שטחיות סוגת הזמר הישראלי ים-תיכוני ודמויות זמריה, עולה ממצאנו כי ריבוד התוכן והמשמעות שנטמנו במילות השיר ובהיצגו החזותי נושאים איתם בשורה חתרנית ואמיצה בממד הכוחני – המחדדת את גדולת תפקידה של הסטירה (Griffiths, 1979; Simpson, 2003), המפנה את הביקורת והלעג דווקא כלפי קהל המאזינים לסוגת זמר זו וכן למציגים אותה ככלי ריק; וביתר דיוק כלפי יוהרת לבם או עיוורונם התרבותי מראות, 'רחמנא ליצלן', שסוגת הזמר הישראלי ים-תיכוני עשויה לחבוק עומק תוכני במעטפת מילים פשוטות, עממיות ויומיומיות, וכי פשטות אינה בהכרח פשטנות. ודוק:

הביקורת הסטירית מועצמת עוד יותר בשים לב כי התכנית משודרת בערוץ טלוויזיה מסחרי, וזוכה בו להצלחה רבה חוצת מגזרים בציבור הישראלי (שטייר-לבני, 2014; Romano-Hvid, 2011; Shifman, 2012), ועל כן ניתן לשער כי קהל המאזינים החובב את השיר 'מתוקה מהחיים', כמו גם אלו הדנים אותו ברותחין, כלפיהם מופנים הביקורת והלעג, נמנים על ציבור צופי התכנית וחובביה. בחירת אלו, המהווים את המנוע להצלחת התכנית, בתורת קורבנות הסטירה עשויה להיתפס בבחינה רציונלית קרה כ'חוקי' מסחרי – אולם הריבוד התכני מצליח ליצור גם ריבוד סטירי, שנדבכו העמוקים נהירים למתי מעט, ובכך למעשה מוס(ת)רת בתחכום פירוש ופשר באמצעות הממד התבונתי, חרב דמוקלס אשר עלולה הייתה להתהפך מעל ראשה של התכנית, ומושגת למעשה מידת זהירות חיונית בהתייחסות לקהל התכנית (השוו: לוי, 2016).

סיכום

סרנדיפיטי במידע הוא חלק שגרתי מהתנהגות איתור המידע של האדם ומתרחש מעת לעת גם במסגרת היומיומית השגרתית (Rubin et al., 2011; Case, 2012; Foster & Ellis, 2014). השיר 'מתוקה מהחיים' אשר נוצר כפרודיה וזכה לתהודה רבה בציבור הישראלי עם השקתו, הודות לשיקופו הבדחני הנחזה של רדידות ופשטנות מילות ותכני סוגת הזמר הישראלי יס-תיכוני העכשווי – נמצא על ידינו כטומן רובד מדעי מבוסס. ניתוח השיר מעלה כי הוא תומך ומאשש את שלבי מודל 'ההיתקלות המידע' של ארדלז, וקישור המאורע הסרנדיפיטיבי לסוגיית רקע של הפרט (Erdelez, 2004; Erdelez, 2005; Rubin et al., 2010, 2011; Solomon & Brosntein, 2016). ברשימה זו ביקשנו לעורר את הבחנתם של המאזינים לשיר והצופים בקליט החוזה, כמו גם את דעת מבקרי רדידותו, לרובד המדעי הניכר בשיר וכן לשאלות יסודיות נוספות המתעוררות מעיון בו. לא זו, אף זו: תכני השיר 'מתוקה מהחיים', המתאר סדרה של אירועים בחיי השגרה, כגון רכישה בחנות, בילוי בבית קפה, ביקור בים או טיסה לחו"ל, אף מחדשים ומוסיפים על הספרות המחקרית העדכנית בשלושה היבטים אלו: הרחבת הידע הקיים לאפשרות התרחשות מופעי סרנדיפיטי במידע גם בסביבת בתי קפה ואוכל בהם יש יחסי גומלין עם צוות המקום, הצבעה על כך שהערך הסנטימנטלי המופק מאירוע הסרנדיפיטי במידע עשוי להיות כרוך ברגשות אהבה, וכן חידוש בסדר הפנימי של שלבי מודל ההיתקלות במידע, באופן ששלב החזרה לפעילות החזיתית בה היה האדם עסוק בעת ההיתקלות המקרית במידע קודם לשלב שמירת המידע והערכות לשימוש בו. יתר על כן, המאמר חשף את ריבוד ההומור בשיר בדגש על נדבך הביקורת החתרני שנחבא בממדה הכוחני של הסטירה תחת מעטה הפשטות המילולית המטעה, באופן שעשוי לעורר דיון מעמיק בסוגת הזמר ושינוי אפשרי באופן תפישתה, ובכך להגשים באופן שלם יותר את תפקידה של הסטירה כינייר שיוף חברתי (Simpson, 2003).

למחקר זה מגבלה מרכזית והיא עצם אופיו של הקורפוס הטקסטואלי המשמש לניתוח; היינו: היותו של 'מתוקה מהחיים' שיר מומצא ובעל יריעת מלל קצובה, התוחמת את מגוון ההיגדים הניתנים לניתוח; אולם, על אף מגבלות אלו וכפי שהורחב גם בדיון - אנו סבורים כי די בקורפוס השיר כמות שהוא באורכו ובתוכנו, ודווקא הודות לעיסוקו בהתנהגות הפרט השגרתית, על מנת לאפשר ניתוח משמעותי של מילות ותכני השיר ולעמוד על ההיבטים העיקריים של תופעת הסרנדיפיטי במידע בחיי היומיום, המאפשרים דיון ענייני ומעמיק בנושא. ערוצי מחקר נוספים

הנוגעים לשיר זה ולתופעת הסרנדיפיטי במידע בכלל, עשויים להיות בחינה מעמיקה יותר, בדרך של ניסוי מבוקר, של כוחם של גירויים ריחניים והתנהגותיים ללכוד תשומת לבו ועירנותו של האדם ולהגשים מופעי סרנדיפיטי במידע; דיון בייצוגים נוספים של סרנדיפיטי במידע ביצירות אמנותיות מושרות וחזותיות; חקר יצירות נוספות בסוגת הזמר הישראלי ים-תיכוני לרבדי משמעות עמוקים, ובכלל זה גם הרחבת הדיון בהיבטים הנוספים ששיר זה עורר וביניהם מתחומי דעת של הפילוסופיה של הזמן והפסיכולוגיה והנירולוגיה של המשיכה וההתאהבות; כמו גם בחינה אמפירית של המידה בה ציבור המאזינים לשיר מושא חיבורנו ער לכל אחד מרבדי ההומור המתקיימים בשיר ואופן תפישתו את מסריו ועמדתו כלפיהם.

נספח

'מתוקה מהחיים' / דדי דדון

מילים: אילן שפלה, איתי רייכר, יוני כהן, אסי כהן
לחן: יוני כהן, אסי כהן, אופיר קנר
בימוי: אייל B
עיבוד והפקה מוסיקלית: אופיר קנר
תופים: איתן רז
בס: יוני כהן
גיטרות: איתמר מאירי
כינור: אבנר קלמר
קלידים, תכנותים, קולות: אופיר קנר
מיקס: אופיר קנר
מאסטרינג: יובל זילברשטיין

חמש עשרים וארבע, קניון איילון ;
קונה חולצה של זארה שראיתי בחלון .
מוציא את הארנק לשלם באשראי ;
'סליחה', לי את אומרת שהיית פה לפני .
זאת אהבה, מיד אני יודע ;
אני זו, למרות שהייתי לפני .
יתן לעבורי, אני נותן לה
את כל מה שאין לה ;
ועפים על החיים .
תן לה, הכל אני נותן לה ;
את כל מה שאין לה ;
מתוקה מהחיים .

שש שלושים ושניים, ממשיכים לבית קפה ;
ציירו לך על הקצף לב, יצא להם יפה .
קוראים בשם שלי, ניגש לקחת לי כריך ;
פוגש שם את האחת שהייתי בול צריך .
זאת אהבה, מיד אני יודע ;
לא כמו עם זאת שהייתי לפני .
יתן לארוזי, אני נותן לך ;
שם סכו"ם ומלח ;
ועפים על החיים .
תן לה, הכל אני נותן לה ;

'נרד לים' אומר לה;
מתוקה מהחיים.

שלוש תשעים במים, השעון קצת התחרפן;
אומר לך 'בואי נשחה', את לא רוצה בגלל הפן.
בין הגלים, יש נקבה של לוקוס;
אני והיא שטים לנו עד רודוס.
רודוס, בלאגן ברודוס;
תן בקבוק של גרייגוס;
מוקפים בחברים.
רודוס, בלאגן ברודוס;
רק אני ולוקוס;
וחמש מאות רוסיים.

טיסה שלוש-חמש-אחת, נוחתים בשש בבן גוריון;
שם את היד במכונה, היום כבר לא צריך דרכון.
בעוד שלוש דקות תהיה לי כאן מונית;
תחביבים, ים ודיאטות, הנהגת היא רונית.
'תן את הכתובת', ונתן לה
את כל מה שאין לה;
ועפים על החיים.
תן לה, הכל אני נתן לה;
את כל מה שאין לה;
מתוקה מהחיים.

הקליט החוזי ניתן לצפייה ולהאזנה בכל אחד מהקישורים הבאים:
פייסבוק:

<https://www.facebook.com/EretzNehederet.Keshet/videos/10153424877941901>

יוטיוב:

<https://www.youtube.com/watch?v=WUZW1EArVL0>

רשימת מקורות

- אמאנו, ש. (2016, מאי 26). השיר החדש של 'ארץ נהדרת': זו לא פרודיה, זה אתם [כתבת מרשתת]. *Mynet השפלה*. אוחר 5 יוני, 2016.
<http://www.mynet.co.il/articles/0,7340,L-4807631,00.html>
- ארץ נהדרת. (2016, מאי 19, בשעה 18:22). קבלו את הלהיט הגדול של הקיץ: דדי דדון – מתוקה מהחיים [רשומה ברשת החברתית פייסבוק]. אוחר 21 מאי, 2016, בשעה 22:00:
<https://www.facebook.com/EretzNehederet.Keshet/videos/10153424877941901>
- דובדבני, ש. (2008, ינואר 7). עולים על השוליים [כתבת מרשתת]. אתר *YNET*. אוחר 22 מאי 2016
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3491128,00.html>
- יוטיוב (2016). ערוץ תכנית הטלוויזיה 'ארץ נהדרת' [דף ברשת חברתית מקוונת]. אוחר 26 אוקטובר, 2016.
https://www.youtube.com/channel/UCSajd4i4WsFI4JxsJ_vYbTw/about
- לוי, ד. (2016). היריב הפוליטי כאישה 'בלתי נשלטת': ייצוג מגדרי של גוף, קול ומרחב בסאטירה הטלוויזיונית בישראל. *הומור מקוון – כתב עת מדעי לחקר ההומור*, 6, 69-84.
- לוקש, א. (2016, מאי 31). דדי דדון עושה ריאליזם צרפתי [כתבת מרשתת]. *מגזין מוזיקה, ידיעות אחרונות (ynet)*. אוחר 3 יוני 2016:
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4810081,00.html>
- פייסבוק (2016). דף תכנית הטלוויזיה 'ארץ נהדרת' [דף ברשת חברתית מקוונת]. אוחר 26 אוקטובר, 2016:
<https://www.facebook.com/EretzNehederet.Keshet/timeline>
- פרידמן, א. (2016). הומור בקליפים ישראלים: מ'אצל הדודה והדוד' ועד ה'אריסה'. *הומור מקוון – כתב עת מדעי לחקר ההומור*, 6, 7-27.
- ר'שטר, ד., פרידמן, ע. (2016, אוקטובר 2). אתם בחרתם: שיר השנה הוא 'החיים שלנו תותים' של חנן בן ארי [כתבת מרשתת]. אתר *YNET*. אוחר 20 אוקטובר 2016:
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4861441,00.html>
- שטייר-לבני, ל. (2014). סאטירה ושואה - דחיה ואשור של הזכרון ההגמוני ב'ארץ נהדרת'. *הומור מקוון*, 3, 6-18.
- שלו, ב. (2016, יוני 5). שיר המחאה החדש של שלום חנוך לא משכנע, "מתוקה מהחיים" - דווקא כן [כתבת מרשתת]. הארץ. אוחר 6 יוני, 2016:
<http://www.haaretz.co.il/gallery/music/musicreview/.premium-1.2963715>
- André, P., Schraefel, M. C., Teevan, J., & Dumais, S. T. (2009). Discovery is never by chance: Designing for (un)serendipity. In *Proceeding of the Seventh ACM Conference on Creativity and Cognition* (pp. 305-314). Berkley, CA: ACM.
- Bardon, A. (2013). *A Brief History of the Philosophy of Time*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Björneborn, L. (2008). Serendipity dimensions and users' information behavior in the physical library interface. *Information Research*, 13(4), paper 370.

- Bogers, T. & Björneborn, L. (2013). Micro-serendipity: Meaningful coincidences in everyday life shared on Twitter. In *Proceedings of iConference 2013* (pp. 196-208). IDEALS: iSchools.
- Bordino, I., Mejova, Y., & Lalmas, M. (2013). Penguins in sweaters, or serendipitous entity search on user-generated content. In *Proceedings of the 22nd ACM International Conference on Information and Knowledge Management* (pp. 109-118). San Francisco, CA: ACM. Retrieved from *ACM Digital Library* database.
- Case, D. (2012). *Looking for information* (3rd Ed.). Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited.
- Dantonio, L., Makri, S., & Blandford, A. (2012). Coming across academic social media content serendipitously. In *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*, 49(1), 1–10.
- De Bruijn, O., & Spence, R. (2008). A new framework for theory-based interaction design applied to serendipitous information retrieval. *ACM TOCHI*, 15(1), 1-38.
- Erdelez, S. (1999). Information encountering: It's more than just bumping into information. *Bulletin of the American Society for Information Science*, 25(3), 25-29.
- Erdelez, S. (2004). Investigation of information encountering in the controlled research environment. *Information Processing & Management*, 40(6), 1013-1025.
- Erdelez, S. (2005). Information encountering. In K. E. Fisher, S. Erdelez & L. E. F. McKechnie (Eds.), *Theories of information behavior* (pp. 179-184). Medford, NJ: Information Today.
- Foster, A. E. and Ellis, D. (2014). Serendipity and its study, *Journal of Documentation*, 70(6), 1015-1038.
- Griffiths, T. (1979). *Comedians*. London, UK.
- Heinström, J. (2005). Fast surfing, broad scanning and deep diving: The influence of personality and study approach on students' information-seeking behavior. *Journal of Documentation*, 61(2), 228-247.
- Hoefflich, M. H. (2007). Serendipity in the stacks, fortuity in the archives. *Law Library Journal*, 99(4), 813-827.
- Kukka, H., Goncalves, J., Samodelkin, A., & Ojala, T. (2015). Opportunistic at-glance information acquisition on interactive public displays. In *Proceedings of the 14th International Conference on Mobile and Ubiquitous Multimedia*, MUM '15 (pp. 323-327). New York, NY: ACM.
- Lallement, M. (2008). Une antinomie durkheimienne... et au-delà. *Temporalités*, 8, Paper 72. Retrieved September 30, 2016 from: <http://temporalites.revues.org/72>

- Makri, S., & Blandford, A. (2012). Coming across information serendipitously – Part 1: A process model. *Journal of Documentation*, 68(5), 684-705.
- McCay-Peet, L., & Toms, E. G. (2015). Investigating serendipity: How it unfolds and what may influence it. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(7), 1463-1476.
- McCay-Peet, L., Toms, E. G., & Kelloway, E. K. (2015). Examination of relationships among serendipity, the environment, and individual differences. *Information Processing and Management*, 51(4), 391–412.
- Merton, R. K., & Barber, E. (2004). *The travels and adventures of serendipity*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Morton A.M. (2011). *Happy Accidents: Serendipity in Modern Medical Breakthroughs in the Twentieth Century*, New York, NY: Arcade Publishing.
- Napier, N. K., & Vuong, Q. H. (2013). Serendipity as a strategic advantage?. In T. J. Wilkinson, & V. J. Kannan (Eds.), *Strategic Management in the 21st Century* (pp. 175-199). Santa Barbara, CA: Praeger, ABC-CLIO.
- Ortigue, S., Bianchi-Demicheli, F., Patel, N., Frum, C., & Lewis, J. W. (2010). Neuroimaging of love: fMRI meta-analysis evidence toward new perspectives in sexual medicine. *The Journal of Sexual Medicine*, 7(11), 3541-3552.
- Race, T. M. (2012). Resource discovery tools: Supporting serendipity. In M. Pagliero Popp, & D. Dallis (Eds.), *Planning and implementing resource discovery tools in academic libraries* (pp. 139-152). Hershey, PA: IGI Global.
- Roberts, R. M. (1989). *Serendipity: Accidental discoveries in science*. USA: John Wiley & Sons.
- Romano-Hvid, C. (2011). The Israeli Palestinian Minority on Prime-Time Israeli Jewish TV. *Kult*, 8, 95-113.
- Rose, E. (2013). Research as wondering and wandering: The role of serendipity in educational research. *Atlantic Journal of Graduate Studies in Education*, 1(1), 1-6.
- Rubin, V.L., Burkell, J., & Quan-Haase, A. (2010). Everyday serendipity as described in social media. In *Proceedings of the 73rd ASIS&T Annual Meeting on Navigating Streams in an Information Ecosystem*. Pittsburgh, PA: American Society for Information Science.
- Rubin, V.L., Burkell, J., & Quan-Haase, A. (2011). Facets of serendipity in everyday chance encounters: a grounded theory approach to blog analysis. *Information Research*, 16(3), paper 488.
- Sadler, B. (2012, October 24). *Brain Injuries, science fiction, and library discovery* [Web article]. Retrieved June 10, 2016 from: <http://www.ibiblio.org/bess/?p=248>

- Simpson, P. (2003). *On the discourse of satire: Towards a stylistic model of satirical humour*. Amsterdam, The Netherlands: John Benjamins Publishing.
- Shifman, L. (2012). Satire in the holy wonderland: The comic framing of Arab leaders in Israel. *Popular Communication*, 10(1-2), 94-105.
- Smith, E. R., & Mackie, D. M. (2015). *Social Psychology* (4th Edition). New York, NY: Psychology Press.
- Solomon, Y. & Bronstein, J. (2016). Serendipity in legal information seeking behavior: Chance encounters of family-law advocates with court rulings. *Aslib Journal of Information Management*, 68(1), 112-134.
- Sun, X., Sharples, S., & Makri, S. (2011). A user centred mobile diary study approach to understanding serendipity in information research. *Information Research*, 16(3), paper 492.
- Wu, D. (2010). *Temporal Structures in Individual Time Management: Practices to Enhance Calendar Tool Design*. Hershey, NY: IGI Global.
- Yadamsuren, B., & Erdelez, S. (2010). Incidental exposure to online news. In *Proceedings of the 73rd ASIS&T Annual Meeting on Navigating Streams in an Information Ecosystem* (pp. 1-8). Pittsburgh, PA: American Society for Information Science.
- Ziv, A. (1988). Humor's role in married life. *Humor - International Journal of Humor Research*, 1(3), 223-230.